

ملکه خزندگان ایران

گفت و گوبا «فاطمه نیکوروش» که خانه محل زندگی اش در یزد میزبان بیش از ۶۰ گونه حیات وحش مثل مار، عقرب، طوطی، ایگوانا، سوسمار، جغد و... است تا علاوه بر ترس زدایی مانع آسیب رساندن به آن ها توسط مردم در طبیعت شود

مجید حسین زاده | روزنامه نگار

پرونده

از کودکی به جای اسباب بازی با مار، مارمولک، موش، سوسمار و... بازی می کرده است. تصورش سخت است که یک دختر بچه این قدر نترس و شجاع باشد و با خزندگان ارتباط بگیرد. او از همان زمان، تنها دغدغه اش این بوده که مانع آسیب رساندن مردم به خزندگان بشود که در کنترل چرخه زیست محیطی نقش بسیار موثری دارند. «نیکوروش» که دانش آموخته رشته جانورشناسی است، علاقه زیادی به پرورش و نگهداری خزندگان دارد و پرورش آن ها را از خانه استیجاری از بیم اعتراض صاحبخانه به صورت پنهانی با امکانات محدود آغاز کرده است. حالا او بیش از ۱۰ سال است که تلاش می کند تا یزدی ها و گردشگران بافت تاریخی این شهر را با خزندگانی چون سوسمار و مار مهربان تر کند و راه سختی را تا کنون برای حفظ این خانه طی کرده است. به همین دلیل، گزافه نیست اگر بگوییم او «مادر گر دشگری جانوری یزد» است. به تازگی هم ویدئویی از او در شبکه های اجتماعی پربازدید شده که وسط حیاط خانه اش نشسته و سوسمار، طوطی، مار، آفتاب پرست، مارمولک و... دور سینی که یک هندوانه وسط آن قرار دارد، چشم انتظار قاچ زده شدن آن هستند! خانم «نیکوروش» هم دارد انگار با آن ها حرف می زند و با همان لهجه شیرین یزدی اش می گوید: «تابستون شد و وقت خوردن هندوانه، هندوانه خشک که دور همی خورده بشه...». به همین بهانه و در پرونده امروز زندگی سلام با «فاطمه نیکوروش» که معروف به ملکه مارها و سوسمارها و مارمولک هاست، گفت و گویی داشتیم که در ادامه خواهید خواند.

در زندگی سلام امروز بخوانیم:

آیا ضد آفتاب

دشمن خواص نور خورشید است؟

چالش های کودکان با نتایج انتخابات

هراس ۶۰درصدی نسل زد از پاسخ به تماس تلفنی

دانستنی ها | جانوری که مصریان باستان را به وحشت می انداخت

اساس و اصول کار ما آموزش است

«نگهداری از این حیوانات در این جا، فقط برای آموزش و ترس زدایی هستند و به عنوان حیوان خانگی نگهداری می شوند. هدف ما این است که مردم با خزندگان آشنا شوند، ترس شان بریزد و دست از کشتن این حیوانات که برای چرخه محیط زیست بسیار مهم هستند، بردارند». مادر خزندگان ایران با این مقدمه ادامه می دهد: «اساس و اصول کار ما در خانه امن حیوانات آموزش است. ما با آموزش می خواهیم دیدگاه مردم به خزندگان را تغییر بدهیم و به نظم خدا را شکر، عملکرد خوبی داشتیم. در این حوزه دیک به ۲۰ نفر کار می کنند که چندین نفرشان لیدر و راهنما هستند و آموزش دیدند و تمام کسانی که برای بازدید به این مجموعه می آیند، اطلاعات لازم و کافی درباره خزندگان و مواجهه با آن ها را کسب می کنند. اطلاعاتی که در این جا به مردم به خصوص کودکان و نوجوانان ارائه می شود، درباره انواع گونه ها و این است که اگر در طبیعت با مار یا سوسمار مواجه شدند، چه عکس العملی داشته باشند. همچنین به آن ها می گوییم که خزندگان جزء مهم ترین شاخه های جانوری حساب می شوند. هم آفت کش طبیعت هستند و هم یکی از منابع غذایی بسیار مهم در زنجیره غذایی جانوران دیگر محسوب می شوند که اگر نابود شوند، محیط زیست با خطرناک جدی مواجه خواهد شد».

مارها از اسب ها نجیب ترند

به ملکه مارها و خزندگانی می گویم شما سال ها در کنار خزندگان زندگی کردید. چه ویژگی و ویژگی هایی در آن ها هست که توجه شما را بیشتر از بقیه موارد به خودش جلب کرده است که می گوید: «یک چیز جالبی که من در مارها دیدم، این است که مار هر چه سمی تر، زهری تر و کشنده تر باشد، نجیب تر است. به همین دلیل تا زمانی که شما به مارها دست نزنید، پاری آن ها نگذاشتید، حتی اگر وارد قلمرو آن ها بشوید، تا زمانی که خطری برای شان ایجاد نکنید، کاری به شما ندارند. اما متأسفانه مردم در طبیعت به محض

این که یک مار یا سوسمار یا مارمولک را می بینند، فکر می کنند که می خواهد به آن ها حمله کند. در صورتی که این یک باور غلط است. همیشه می گویند اسب حیوان نجیبی است اما از دیدگاه من و بر اساس شناختی که از خزندگان در این سال ها کسب کردم، باید بگویم که نجیب ترین حیوانات روی کره زمین خزندگان هستند که شامل سوسمار، مارمولک ها و مارها می شوند».

می خواهم پروژه های بزرگ تری انجام دهم

او در پایان درباره اهدافش و این که آبروی دست از این کار و فرهنگ سازی به خاطر چالش های زیادش برخواهد داشت یا نه، می گوید: «در قدم اول می خواهم درآمد بیشتری داشته باشم تا بتوانم پروژه های بزرگ تری انجام دهم و افراد بیشتری را با خزندگان آشنا کنم و آگاهی شان را در این باره افزایش دهم. هدفم این است که با اشتغال زایی بیشتر بتوانم خدمت گزار جامعه باشم. اعتقاد دارم باید به توانایی های خود متکی باشیم و وابستگی به دولت را به حداقل برسانیم. به شدت به مسئولیت خودم به عنوان یک مادر در مقابل تمامی فرزندان این سرزمین اعتقاد دارم و دوست دارم مادران و با مسئولیت پذیری زیاد برای رشد تمامی فرزندان ایران عزیزم تلاش کنم و قدمی هر چند کوچک برای حفظ محیط زیست و بیشتر شدن آگاهی مردم به خصوص کودکان و نوجوانان بردارم.»

حیوانات این جا در حیات وحش دوام نمی آورند

«نیکوروش» که از همیاران محیط زیست یزد است، در خانه خود از تمساح تا مار پیتون را نگهداری می کند. او درباره حیواناتی که در خانه اش نگهداری می کند، می گوید: «بعضی از این ها وارداتی هستند و از کشورهای مختلف آمدند. به طور کلی هم به هیچ عنوان نمی توانند در حیات وحش دوام بیاورند و زنده بمانند چون این گونه ها، اجدادشان هم در محیط هایی غیر از حیات وحش زندگی کردند. این ها اصلاح ژنتیک شدند و هیچ گونه مقاومتی برای زیستن در حیات وحش ندارند و اگر این ها به طبیعت برگردند، باعث مرگ شان شدیم».

کار تون ها باعث ترس کودکان از خزندگان می شوند

«مارمولک ها و خزندگان از مهم ترین آفریده های پروردگار هستند که اتفاقا بسیار هم فایده دارند و منافذ زمین را باز می کنند. در کنترل چرخه زیست محیطی موثر هستند و اتفاقا بسیار هم مهربانند و هیچ آسیبی به انسان نمی زند البته تا زمانی که به آن ها آسیبی وارد نشود». خانم «نیکوروش» با این مقدمه می افزاید: «متأسفانه باورهای غلط باعث شده تا به راحتی گونه های مختلف جانوران را از بین ببریم. ببینید چگونه «ببر» ما زنده را می نقرض شد؟ و متأسفانه حالا این گونه زیبای حیات وحش را نداریم و آیندگان از دیدن آن محروم شدند. حالا فکر کنید شاید آن جانوری که می کشیم یا به آن آسیب می زنیم، آخرین نوع آن گونه باشد. حال فکر کنید آن شخص آسیب زنده چه خیانتی به آیندگان می کند؟ بر این اساس بود که به واسطه علاقه ای که به حیوانات داشتم بر آن شدم تا فرهنگ سازی و آموزش حمایت از حیوانات را خصوصا از کودکان آغاز کنم. کودکان این روزها معمولا به واسطه تماشای فیلم ها و کارتون ها یا انجام بازی های پارانهای که در آن ها حیوانات به شکل ترسناک نمایش داده می شوند، از حیوانات به خصوص خزندگان به شدت می ترسند. این نگرشی است که نیاز به اصلاح جدی و فوری دارد».

ترس از خزندگان، جهانی است

از او می پرسیم که آیا فقط ما ایرانی ها از خزندگان می ترسیم که می گوید: «کلا در تمام دنیا مردم از خزندگان و بندپایان می ترسند و به همین دلیل، آن ها را از بین می برند. البته باید توجه داشته باشیم که ترس از نداشتن آگاهی می آید و وظیفه ما اطلاع رسانی است و این که مردم با طبیعت به خصوص حیوانات خزند و بندپایان مثل مار، عقرب، رتیل، مارمولک و... آشتی کنند. این ها گونه هایی هستند که مردم حس خوبی به آن ها ندارند و به همین دلیل، معمولا به آن ها آسیب می رسانند. کار ما آموزش و ترس زدایی است. بنا هم نیست کاری کنیم که مردم وقتی در طبیعت آن ها را می بینند، بروند و با دست آن ها را بگیرند و...، نه، هدف ما این است که کاری با گونه های حیات وحش نداشته باشند و آسیبی به آن ها نزنند».

کتاب های درسی فاقد مطالب مرتبط با حیات وحش است

خانم «نیکوروش» درباره علاقه اش به مطالعه درباره خزندگان و افزایش آگاهی خودش درباره این حیوانات می گوید: «عمومی بنده از قدیمی ترین کتاب فروشان یزد بود و خوشبختانه یکی از چیزهایی که همیشه دوست داشتم، مطالعه و کتاب بوده است البته بیشتر کتاب هایی با موضوع حیات وحش و محیط زیستی. برای همین هم انتقاداتی به سیستم آموزش و پرورش دارم. چون آموزش ها در این سیستم خشک و بی روح است و کتاب های درسی مطالب چندانی درباره حفظ محیط زیست و آشنایی کودکان و نوجوانان با حیات وحش ندارند».

در کودکی حیوانات مختلف به جای عروسک هایم بودند

این زن جوان سال هاست یک خانه امن برای خزندگان در شهر یزد برپا کرده و علاقه مندان می توانند برای دیدن گونه های مختلف جانوری خزندگان به این مکان بروند. به عنوان اولین سوال از او درباره دلایل راه انداختن «خانه امن حیوانات» می پرسیم که می گوید: «انگیزه ایجاد این خانه برای آشنایی مردم با خزندگان، ریشه در بچگی ام دارد. از همان کودکی، همه حیوانات را دوست داشتم. پدرم سال ها به کار خرید و فروش حیوانات اهلی مثل خروس، مرغ و پرندگان مشغول بود. راستش من در کودکی اسباب بازی نداشتم و از همان کودکی در واقع عروسک ها و اسباب بازی هایم حیوانات مختلف بودند و از همان زمان با کشف مهربانی خاص موجود در حیوانات، به گونه های مختلف محیط زیست علاقه مند شدم و همیشه با حیوانات عجیب بوده ام. حس خیلی خوبی از بودن در کنار آن ها داشتم و قشنگ با آن ها حرف می زدم. زیبایی آن ها هم برایم جذاب بود و انگار خداوند تک تک این ها را نقاشی کرده است».

۱۲ سال به صورت تخصصی روی خزندگان کار می کنم

موسس خانه امن حیوانات در یزد درباره این که چرا تصمیم گرفته به طور تخصصی روی خزندگان کار کند، می گوید: «من تقریبا ۱۲ سال است که به صورت تخصصی روی خزندگان کار می کنم. ۸ سال است که خانه حیوانات را راه انداختم. یکی از گونه های جانوری که در بافت تاریخی یزد هم بسیار زیاد دیده می شوند و بسیار هم فایده مند هستند اما متأسفانه مردم مدام به آن ها آسیب می زنند، خزندگان و مارمولک ها هستند. به همین دلیل خانه ای در بافت تاریخی یزد اجاره کردم تا با معرفی انواع خزندگان به مردم خصوصا کودکان و نوجوانان، ترس آن ها را از خزندگان بی آزار از بین ببرم. البته در حال حاضر با همکاری انیم، تحقیقات و پژوهش هایی هم روی خزندگان در این جا انجام می دهیم. در این مجموعه ای که ما الان کار می کنیم، یعنی در خانه امن حیوانات، من در کنار نندم دقیقاً در همین جازندگی می کنم. یک مقداری سخت است و شرایط مان نسبت به زندگی های عادی متفاوت است اما آن را پذیرفتم و زندگی هیجان انگیزی داریم».

از ۶۰ نوع حیوان نگهداری می کنیم

از او می پرسیم که در خانه اش میزبان چند نوع حیوان است که می گوید: «این جایک خانه قدیمی بزرگ است که ما تقریبا ۶۰ نوع حیوان در آن نگهداری می کنیم. البته این را هم بگویم تمام حیواناتی که در این جان نگهداری می شوند، تکثیر از ماریشگاهی هستند و فقط یک تعداد کمی گونه های آسیب دیده در حیات وحش هستند که دست ما امانت بوده و باید در صورتی که امکان برگشت شان به طبیعت وجود داشته باشد، به زیستگاه اصلی شان برگردانیم».